

Het leven is goed in Culemborg

Utrecht, 23 september 2009

Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg

Jeannet van Ganzewinkel, in opdracht van het Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-zorg

Het ruime, lichte restaurant is gezellig en de koppen koffie die er geserveerd worden, getuigen van een gulle hand van schenken. Er zijn met koffietijd al aardig wat mensen in het restaurant en de verwachting is dat er met de lunch en met het diner nog veel meer komen.

Restaurant De Ontmoeting in Culemborg lijkt uitstekend te passen bij het complex waar het deel van uitmaakt: BonVie (het goede leven).

Als je in Culemborg graag zelfstandig wilt blijven wonen, ook al heb je een handicap, dan is wonen in BonVie een goede keuze. BonVie is een wooncomplex in de Culemborgse wijk Parijsch, dat bestaat uit twee U-vormige gebouwen, met daarin drie typen koop- en huurappartementen. Er wonen mensen van alle leeftijden, met en zonder handicap, onder de bezielende begeleiding van de Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk Werk Rivierenland (STMR), Syndion en RIBW Nijmegen en Rivierenland (Regionale Instelling voor Begeleiding bij Wonen, Werken en Welzijn). In een van de twee gebouwen bevindt zich grand café/restaurant *De Ontmoeting* plus een aantal jeugd-, welzijns- en zorgvoorzieningen.

“BonVie levert diensten *van speen tot de steen*” lacht Huub Gijsberts, directeur Zorg en Welzijn van Elisabeth-hof (onderdeel van STMR). Gijsberts is mede-initiatiefnemer van BonVie of, zoals hij zelf zegt “een van de drie *bouw-pastors*”. Tijdens het gesprek zal blijken dat Gijsberts ook verder niet terugschrikt voor ongebruikelijke vormen van beeldspraak. “Jammer dat mijn mede-initiatiefnemers Cees Taal van Syndion en Dieke Frantzen (voormalig directeur van ELK welzijnswerk) niet bij het interview aanwezig kunnen zijn”, vindt Gijsberts. “Ik spreek in alles ook namens hen.”

“Je kunt hier niet alleen terecht voor wonen, welzijnsdiensten, (speciale) kinderopvang en zorg, maar je vindt hier ook sociaal-cultureel werk van welzijnsorganisatie ELK en miniconferenties, muziek met een DJ, een pop-quiz of een debatbijeenkomst à la Het Lagerhuis. Daardoor bestaat de mogelijkheid tot integratie tussen verschillende groepen mensen.”

Ook voor de wijk

BonVie wordt genoemd als ‘het kloppend hart’ van de wijk. Ook voor wijkbewoners zijn de zorg- en welzijnsdiensten en het restaurant beschikbaar.

“Oorspronkelijk was er alleen de Woonzorgstimuleringsregeling, toegekend aan ELK. Tegelijkertijd was Elisabeth-hof bezig wonen met zorg te combineren”, vertelt Gijsberts. “We hebben beide initiatieven gecombineerd, omdat we meer in concepten dan in schotten denken. Vervolgens zijn er allerlei andere partners bij gekomen.”

De visie van de initiatiefnemers werd beschreven in een nota over *woonzorgwelzijnszones* in Culemborg.

Een adviesbureau hielp mee de droom tot werkelijkheid te maken. Nu kent Culemborg twee woonzorgwelzijnszones, die door de spoorlijn van elkaar gescheiden zijn.

Umtinkers

Net als in het Friese Trynwâlden kent BonVie “*umtinkers*”, mensen die meedenken met bewoners met een hulp- of zorgvraag en die op zoek gaan naar een passend antwoord daarop. De ‘umtinkers’ komen van ELK Welzijnswerk en STMR en zij brengen de vragen in bij een integraal team, dat van wisselende samenstelling is en waarin mensen zitten uit de deelnemende organisaties. “Als je wonen en welzijn goed regelt, stel je vaak de zorgvraag uit of je voorkomt die”, stelt Wil van Grieken, directeur van ELK welzijnswerk.

De deelnemende organisaties werken goed samen. “Zo kan het heel goed zijn dat een cliënt van Syndion persoonlijke verzorging krijgt van STMR”, noemt Huub Gijsberts als voorbeeld.

In de praktijk is één organisatie hoofdaannemer en die maakt productieafspraken met het zorgkantoor. De constructie van hoofd- en onderaannemer werkt alleen als er over en weer vertrouwen is tussen de partijen.

In de opstartfase hebben vooral ELK, Syndion en STMR erg veel tijd (en dus geld) gestoken in de ontwikkeling van BonVie. Er wordt voortdurend samengewerkt. Zo wordt bijvoorbeeld de dagopvang georganiseerd door STMR, maar het vervoer erheen is in handen van ELK en wordt uitgevoerd door vrijwilligers.

Organisatie

De participanten in BonVie hebben zich verenigd in de Stichting Wijksteunpunt BonVie. Dat is een beheersstichting die de belangen van de SKPC (kinderopvang), Syndion, Kinderpraktijk, ELK welzijnswerk, STMR en RIBW behartigt. Het bestuur van de stichting wordt gevormd door Cees Taal en Huub Gijsberts. Dieke Frantzen, voormalig directeur van ELK welzijnswerk (samen met Taal en Gijsberts een van de drijvende krachten achter BonVie), is ambtelijk secretaris.

Men wil voorkomen dat de branchevreemde en risicovolle activiteiten in het restaurant een negatieve invloed hebben op andere activiteiten van de participanten. Ook wil men beletten dat commerciële gelden zich vermengen met AWBZ-geld. Daarom is voor restaurant De Ontmoeting een aparte rechtspersoonlijkheid in het leven geroepen, de BV. Taal en Gijsberts zijn allebei directeur van deze BV. De exploitatie van de stichting en van de BV gebeurt op basis van een verdeelsleutel die door de participanten statutair is vastgelegd. Die verdeelsleutel houdt in dat de participanten STMR, ELK, Syndion, Kinderpraktijk, SKPC en RIBW de kosten van de stichting onderling verdelen op basis van het aantal vierkante meters vloeroppervlak dat de betreffende organisatie afneemt. De verdeelsleutel voor het restaurant is op basis van de verdeling van het aantal aandelen onder de participanten STMR, Syndion en Elisabeth Weeshuis.

Enthousiasme

Duidelijk is dat de deelnemende organisaties enthousiast zijn over BonVie en ook staatssecretaris Bussemaker blijkt dat te zijn. Zij merkte BonVie aan als voorbeeldproject.

“Met de komst van de zorgzwaartebekostiging kan het zijn dat hier ook mensen wonen met een lichte of helemaal geen indicatie”, vertelt Gijsberts. “Dan is het toch goed dat ze hier wonen, want door de aanwezigheid van ELK, Syndion, STMR kan er sprake zijn van vroeg-signalering. Zo kan bijvoorbeeld bij een bewoner in een vroeg stadium van dementie de hulpvraag worden herkend.”

Nieuwe partijen zijn welkom om te participeren in BonVie. En dan volgt de vorm de functie, vertellen de initiatiefnemers.

“Geen van de deelnemers zit vrijblijvend in het project, wij als ELK dus ook niet”, vertelt Wil van Grieken. Behalve de ‘umtinker’ die wij leveren, zorgen we ook voor het sociaal-cultureel werk bij BonVie.

“We lopen, net als de andere deelnemers, ook risico. Zo hebben we als deelnemer een bedrag ingelegd om een fondsenwervingsbureau in te schakelen. Omdat je van tevoren niet weet of dat geld terug komt, loop je dus ook risico.”

Succesfactoren

Huub Gijsberts en Wil van Grieken weten zo de succesfactoren te noemen die BonVie hebben gemaakt tot wat het nu is. Allereerst was daar natuurlijk het geld van de Stichting Elisabeth Weeshuis en het feit dat die organisatie grond beschikbaar stelde. Dat was een basisvoorwaarde. Het is verder van belang dat de gemeente Culemborg en de woningcorporatie Kleurrijk Wonen het project een warm hart toedragen. De gemeente heeft, samen met instellingen, de woonzorgwelzijnszone gedefinieerd in het programma *Culemborg; Wonen-Welzijn-Zorg Zones. Van droom naar werkelijkheid.*¹

¹ Het programma is te downloaden via de website van de gemeente www.culemborg.nl

“Dat de gemeente en de woningcorporatie zich zo positief hebben opgesteld in het meedenken en faciliteren, is een kwaliteitsfactor”, stelt Gijsberts, “Dat heeft de ontwikkeling van BonVie goed gedaan.”.

De visie en passie van de initiatiefnemers wordt genoemd als belangrijke succesfactor. Daardoor voelen veel mensen zich aangesproken en doen organisaties eerder mee. Gijsberts zegt daarover: “wij zijn voortdurend collega’s aan het *marineren*”. Het is immers belangrijk dat iedereen dezelfde passie deelt.

Een ander deel van het welslagen is volgens Gijsberts het feit dat de architect en de aannemer steeds met de initiatiefnemers hebben meegedacht.

Van betekenis vinden de initiatiefnemers ook het feit dat in BonVie mensen met allerlei achtergronden elkaar ontmoeten. “Zo kun je hier tussen de middag een tafel met mensen van de dagverzorging aan de lunch zien zitten en er zitten mensen te eten, bijvoorbeeld van bedrijven uit de omgeving. Daardoor varieert het culinair aanbod bij wijze van spreken van pindakaas tot amuse.”

Die integratie is een belangrijk gegeven, maar tevens een lastig te verwezenlijken opgave.

Bijvoorbeeld vanwege de verschillende prijzen die de diverse bezoekers betalen.

De bedoeling is te gaan werken met een pasjessysteem bij de kassa. Dat systeem moet zo geprogrammeerd zijn dat voor de verschillende bezoekers van het restaurant er verschillende bedragen worden afgeschreven. Verschillen tussen mensen staan zo de ontmoeting niet in de weg.

BonVie werkt buurtgericht. Er zijn geen schotten meer tussen het werk van de verschillende organisaties. Er wordt ook niet gesproken over *doelgroepen*, want iedereen doet mee. “We zetten in op preventie en welzijn en maken gebruik van Wmo-geld om AWBZ-geld te besparen”, zegt Wil van Grieken.

Risicofactoren

De medische kant van de zorg is nog niet helemaal ontwikkeld in BonVie. Op loopafstand is wel het Medisch Centrum Parijsch, dat goed voorzien is van (para)medische disciplines. Plan is om samen te werken met dat centrum. “We zouden elkaar kunnen ondersteunen met integrale teams”, stelt Gijsberts, “en ik kan me ook voorstellen dat we bij het centrum consults vragen, bijvoorbeeld bij ARBO-vragen.”

Er zijn natuurlijk ook risicofactoren te noemen. Bijvoorbeeld het feit dat het moeilijk in te schatten is op welke termijn het lukt voor het stichtingsbestuur om ‘op afstand’ te werken. “Het is een valkuil dat we steeds weer op operationeel niveau werken”, vertelt Gijsberts. Als je operationeel én tactisch én strategisch werkt, heb je teveel petten op. Dat moet dus zo kort mogelijk duren.” Het feit dat de visie zo breed is dat je eigenlijk generalisten zou moeten hebben, maar tegelijkertijd ook behoefte hebt aan diepgang, noemt Gijsberts als knelpunt. “Het integraal team heeft als voordeel dat je niet steeds van nul af moet beginnen. Maar je moet dat team wel recruteren uit de beste mensen. En bij kleine organisaties is de keuze beperkt.”, vindt Gijsberts. “Integraal werken zoals dat bij BonVie gebeurt, kent nauwelijks voorbeelden. We moeten dus zelf het wiel uitvinden. Maar niet iedereen is geschikt om te pionieren. Daarom moeten we het met een beperkt aantal mensen hebben van gezamenlijke ervaringen en daarvan leren. Er is oefentijd nodig om van organisaties een lerende organisatie te maken.”

Een ander punt waarop het fout had kunnen gaan, heeft te maken met het restaurant. “ We zijn te laat gekomen met een valide bedrijfsplan voor het restaurant”, vertelt Gijsberts openhartig. “En bovendien hadden we de juridische entiteit te laat voor elkaar. We hebben nu nog een BV in oprichting. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat alle partijen zich er over willen uitspreken.” Deze late bedrijfsmatige organisatie betekent dat vooral STMR en Syndion veel hebben moeten voorfinancieren en dat er mensen persoonlijk verantwoordelijk zijn voor risico’s. Een bijzonder ongewenste situatie dus. Gijsberts denkt overigens dat de BV op heel korte termijn helemaal rond zal zijn.

De woonzorgwelzijnszone in de wijk Parijsch is een pilot voor de toekomstige zone in oost-Culemborg. Voor de zone in west is een klein steunpunt voorzien, als voorgeschoven post van BonVie, omdat anders het verzorgingsgebied te groot zou zijn.

De economische crisis zien Wil van Grieken en Huub Gijsberts niet als bedreiging voor het project.

“Het voordeel van de crisis is dat mensen door krijgen dat geld niet gelukkig maakt”, stelt Gijsberts.

“Het gaat nu meer om waarden. En omdat BonVie een ‘op waarden gestuurde’ organisatie is, past dit project goed in deze tijd.”

BonVie

BonVie is een initiatief van ELK Welzijnswerk, zorgaanbieder Syndion en zorgaanbieder Elisabeth-hof.

Op dit moment zijn bij BonVie betrokken:

- Kleurrijk wonen (voorheen: BetuwsWonen, woningcorporatie) (projectontwikkelaar)
- Stichting Elisabeth Weeshuis (financier en eigenaresse van grond en panden)
- ELK Welzijnswerk (levert welzijnsdiensten)
- Zorginstelling Elisabeth-hof (zorgaanbieder) (zorgaanbieder, op dit moment in fusieproces met de thuiszorginstelling)
- Stichting Thuiszorg en Maatschappelijk Werk Rivierenland
- Stichting RIBW Nijmegen en Rivierenland (zorgaanbieder)
- Syndion (zorgaanbieder)
- Stichting Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk (SKPC)
- Kinderpraktijk Culemborg (paramedische diensten)
- Gemeente Culemborg

BonVie is voortdurend in ontwikkeling. Organisaties van wie de diensten binnen het concept passen, kunnen zich aansluiten om het idee verder mee uit te werken.

De woningen worden verhuurd of verkocht door Kleurrijk Wonen. De exploitatie van BonVie is in handen van het bestuur van de Stichting Wijksteunpunt Bonvie. De exploitatie van restaurant De Ontmoeting is ondergebracht in een BV.

Zie ook: www.bonvieculemborg.nl

Binnenkort komen de resultaten vrij van een evaluatie van de totstandkoming van het gebouw en het integrale team van BonVie. Zodra die gegevens bekend zijn, zullen we ze op deze site beschikbaar stellen.

Voor meer informatie: hgijbsberts@elisabeth-hof.nl en c.taal@syndion.nl